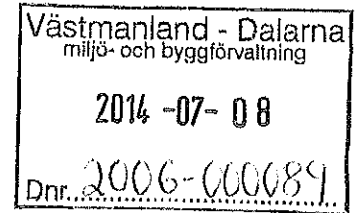

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-07-08
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 1771-07

SÖKANDE

Harsco Metals Sweden AB, 556177-2566
Svarvargatan 22 B
738 33 Norberg

Ombud: Advokat [REDACTED]
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Utsläpp till vatten från verksamhet vid anrikningsverk för stålverksslagg och ekonomisk säkerhet för deponeringsverksamhet

AnläggningsID i miljöboken: 29596
Koordinater (SWEREF): N 6663692, E 554297

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslutar prövotiden avseende utsläpp till vatten och ekonomisk säkerhet för den nya deponin och beslutar att följande ytterligare villkor ska gälla för verksamheten och med följande ytterligare delegation till tillsynsmyndigheten.

Villkor

8. Utsläpp till vatten av föroreningar från reningsanläggningen, inklusive bräddat vatten, får som begränsningsvärde och årsmedelvärde uppgå till högst de i tabellen angivna värdena.

Parameter	Begränsningsvärde årsmedelvärde halt µg/l
Krom	10
Molybden	300
Barium	300
Koppar	10
Kadmium	0,3
Nickel	75

pH ska som begränsningsvärde ligga i intervallet 6–8,5.

Dok.Id 371893

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

Bräddning av vatten får ske med högst 1 procent av den totala mängden utsläpp från reningsverket per kalenderår. Vatten som bräddas utan metallrening ska genomgå pH-justering.

Kontroll av utsläpp till vatten ska ske genom volymmätning och uttag av samlingsprov för analys av föroreningar som anges i tabellen ovan. Volymmätning ska ske av renat och bräddat vatten. Provtagning av renat och bräddat vatten ska ske en gång per timme.

9. Harsco Metals Sweden AB ska innan bolaget tar i anspråk tillståndet för var och en av etapperna 1, 3, 5 och 8 av den nya deponin ställa säkerhet i form av bankgaranti för respektive etapp enligt följande.

Etapp 1	40,4 miljoner kr
Etapp 3	9,1 miljoner kr
Etapp 5	12,8 miljoner kr
Etapp 8	6,5 miljoner kr

Säkerhetsbeloppen ska indexuppräknas efter konsumentprisindex vart femte år med basåret 2014.

Med etapp 1, 5 och 8 avses deponin med utbredning enligt domsbilagorna 2–4 i deldom 2007-03-22 i Stockholms tingsrätt, miljödomstolens mål nr 6119-06. Med etapp 3 avses deponin med utbredning enligt bilaga 1 till denna dom.

Säkerheterna ska förvaras hos länsstyrelsen.

I takt med att deponin sluttäcks och sluttäckningen godkänts av tillsynsmyndigheten får säkerheten minskas så att den motsvarar kvarstående efterbehandlingskostnader.

Delegation

D4. Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att, efter ansökan av bolaget, besluta om minskning av säkerhet för den nya deponin i takt med att deponin sluttäcks och sluttäckningen godkänts av tillsynsmyndigheten.

D5. Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att pröva ställd säkerhet för den nya deponin.

BAKGRUND

I deldom 2007-03-22 lämnade Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, MultiServ AB, numera Harsco Metals Sweden AB (bolaget) tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid bolagets anläggningar i Norberg med årlig anrikning av högst 350 000 ton stålverksslagg och deponering av restslagg (som klassas som icke-farligt avfall EWC-kod 10 02 01). Tillståndet omfattar deponering med ytterligare totalvolymen 1,2 miljoner m³ (cirka 0,8 miljoner ton) på nuvarande deponi samt deponering av totala högst 4,2 miljoner m³ (cirka 7 miljoner ton) inom det ansökta nya deponeringsområdet.

Utsläpp till vatten

Miljödomstolen sköt upp frågan om utsläpp till vatten efter den planerade behandlingsanläggningen för lakvatten och meddelade följande utredningsvillkor (U1):

Senast från och med den tidpunkt då pastadeponering påbörjas ska vatten från lakvattendammen genomgå behandling i ett reningsverk. Reningsverket ska dimensioneras så att allt vatten behandlas med avseende på metaller. Bräddning får dock ske med högst 1 % av den utsläppta vattenmängden per år. Lakvatten som bräddas till recipienten utan metallrening ska genomgå pH-justerings.

Bolaget ska under en provotid redovisa reningsresultat och utsläppsflöden som underlag för bestämmandet av slutliga villkor för utsläppet av föroreningar med vatten från reningsanläggningen respektive bräddat lakvatten. Bolaget ska vidare under provotiden undersöka hur reningsverket ska drivas så att utsläppen av i P1 nämnda föroreningar blir så små som möjligt.

Bolaget ska senast inom två år från det att reningsverket har tagits i drift till miljödomstolen redovisa undersökningsresultatet, inklusive uppgift om mängden bräddat vatten, samt förslag till slutliga villkor. Bolaget ska anmäla till miljödomstolen och tillsynsmyndigheten när reningsverket har tagits i drift.

Miljödomstolen beslutade också om följande provisoriska föreskrift (P1):

Vatten som har behandlats i reningsverket får som riktvärde* och månadsmedelvärde inte innehålla högre halter föroreningar än vad som framgår av följande tabell.

Parameter	Halt (µg/l)
Krom	40
Molybden	130
Koppar	15
Kadmium	0,3
Barium	500

pH ska som riktvärde* ligga i intervallet 6 – 8,5.

I deldomen angavs att tillståndet för införande av pastatekniken förfaller om verksamheten inte satts igång senast 2009. I deldom 2009-07-06 förlängde Nacka tingsrätt, miljödomstolen, igångsättningstiden till utgången av 2010. I deldom 2010-12-17 förlängdes igångsättningstiden till den 15 maj 2011. I den ansökan som låg bakom sistnämnda deldom anmälde bolaget att den nya vattenreningsanläggningen kommer att tas i drift före utgången av 2010.

Bolaget har den 19 december 2012 gett in prøvotidsredovisning i frågan om utsläpp till vatten.

Ekonomisk säkerhet

I deldomen 2007-03-22 sköt miljödomstolen upp frågan om fastställande av säkerhet för den nya deponin enligt följande (U2):

Bolaget ska senast ett år innan det nya deponiområdet tas i anspråk redovisa till miljödomstolen ytterligare underlag beträffande kostnaden för bl.a. täckning av deponin och framtida kontroll samt bestämning av olika faktorer i föreslagen beräkningsformel för vilken säkerhet som ska ställas för den nya deponin.

Bolaget har den 3 juli 2013 gett in prøvotidsredovisning i frågan om säkerhet.

BOLAGETS PRÖVOTIDSREDOVISNING – utsläpp till vatten

Yrkande

Bolaget har yrkat att prøvotiden avslutas och föreslagit följande slutliga villkor för utsläppen till vatten.

Utsläppen till vatten av nedanstående föroreningar får som begränsningsvärden i medeltal för år uppgå till högst de i följande tabell angivna värdena.

Parameter	Begränsningsvärde årsmedelvärde µg/l	Begränsningsvärde utsläpp kg/år
Krom	10	1
Molybden	300	30,1
Barium	300	30,4
Koppar	10	1
Kadmium	0,3	0,03
Nickel	75	7,4
pH	6 – 8,5	

Bräddning av enbart pH-justerat vatten får ske av högst 1 000 m³/år.

Om nederbörden under ett år uppgår till över 1 003 m³ vid SMHI:s mätstation 10506 Norberg gäller följande. Årsmedelvärdena för utsläppta halter gäller oförändrat enligt tabellen ovan. Villkoret avseende utsläppt mängd per år utgår. Bräddning av enbart pH-justerat vatten för ske till högst 1 procent av utsläppet.

Utveckling av talan

Bolaget har i bemötande av inkomna yttranden anfört följande, med hänvisning till en PM som bolaget upprättat och en teknisk PM som Golder Associates upprättat.

Begränsningsvärden

Med hänsyn till de stora variationer av utsläppen som sker mellan olika månader skulle det vara olämpligt att bestämma månadsmedelvärden i form av värden som inte får överskridas.

Om mark- och miljödomstolen anser att haltvärden bör bestämmas som månadsmedelvärden föreslår bolaget i andra hand att dessa får karaktär av "riktvärden" och att de kompletteras med ett villkor om årsmängder som inte får överskridas. Dessa senare beräknas då på ett bedömt medelvärde av månadsutsläppen multiplicerat med den årliga vattenvolymen. Årsutsläppen kan därvid bestämmas på det sätt som föreslagits av nämnden. I årsmängderna inräknas även utsläppen vid bräddning. Hur beräkningen av värdena skett framgår av en tabell i en bifogad PM.

Bolaget accepterar att bräddning av enbart pH-justerat vatten får ske till 2 procent av utsläppet, dock högst 1 000 m³/år.

När det gäller grunderna för Naturvårdsverkets krav på redovisningen ligger kraven delvis utanför vad som föreskrivs i provotidsförordnandet.

Bly och nickel

Bolaget medger att det föreskrivs utsläppsvärden för nickel.

Däremot motsätter sig bolaget utsläppsvärden för bly. Provtagningarna av bly är inte tagna med större noggrannhet än som framgår av tabell 1 i bifogad PM. Risken för att gränsvärdesnormen ska överskridas bedöms som obefintlig. Det behövs därför inte något utsläppsvärde.

Kontroll

Under varje kampanj tas delprov med automatisk provtagare en gång per timme för ackumulering till veckovisa samlingsprov som skickas för analys. Om domstolen finner det lämpligt att reglera kontrollen av villkoret för utsläpp till vatten föreslås följande tillägg i villkoret.

Kontroll av utsläpp till vatten från reningsanläggningen ska ske genom volymmätning och uttag av samlingsprov för varje genomförd reningskampanj. Volymen pH-justerat vatten som bräddas ska mätas och uttag av samlingsprov ska ske på orenat vatten. Samlingsprov ska analyseras på ackrediterat laboratorium.

Bolaget har i ett senare bemötande anfört följande, med hänvisning till en PM som bolaget upprättat och en kompletterande PM som Golder Associates upprättat.

Beräknat vattenflöde och beräkning av årlig utsläppt mängd

I bolagets tillståndsansökan 2007 anges att det årliga vattenutsläppet uppgår till 77 000 m³. Denna siffra baserades på äldre klimatdata (normalnederbörden 1961–1990) där den årliga medelnederbörden var 762 mm. I de uppgifter som lämnas i provotidsredovisningen används senare klimatdata. Nederbörden vid SMHI:s närmast belägna mätstation Norberg 10606 uppgick i medel beräknat för åren 2002–2013 till 824 mm, vilket innebär ett årligt utsläpp om 100 000 m³. Bolaget anser det lämpligt att ett mängdvillkor för utsläpp till vatten baseras på ett årligt utsläpp vid normal nederbörd, dvs. 100 000 m³. För ytterligare redogörelse i denna fråga hänvisas till bolagets PM.

Beräkningsgrunden för villkorsförslaget avseende årlig utsläppt mängd grundar sig på ett årligt vattenutsläpp om 99 000 m³ renat vatten samt 1 000 m³ bräddat vatten.

Miljö kvalitetsnormer för vatten samt frågor om akut toxicitet

Miljö kvalitetsnormerna för vatten har behandlats i rapport inlämnad som en bilaga till bolagets komplettering 2013-06-25 (Golders PM 2013-06-20). Bolaget har låtit Golder utföra en kompletterande PM. I denna redovisas resultat från provtagning i norra delen av Dammsjön där utsläppen från verksamheten sker. Detta för att ge ett bättre underlag för bedömningen av verksamhetens påverkan på de miljö kvalitetsnormer som gäller för vattenförekomsten.

I ingivet underlag finns även en redogörelse för frågan om akut toxiska effekter.

Utsläpp till vatten, villkorsfrågor

Halterna av metaller och lakningsegenskaperna i mottagen slagg kan variera. För att villkoren ska kunna innehållas krävs en viss marginal som tillåter variationer i inkommande slaggar. Bolaget har nu, i förhållande till föreslaget villkor i provotidsredovisningen, justerat villkoret för tillåtna utsläppshalter så att halterna för krom och koppar sätts ned till 10 µg/l för vardera ämne. I övrigt vidhåller bolaget de tidigare föreslagna halterna för utsläpp till vatten beräknat som årsmedelvärde.

När det gäller tillåten mängd bräddat vatten föreslås att bräddningen årligen ska begränsas till 1 000 m³ som huvudregel. Under ett år med extremt mycket nederbörd, s.k. 18-årsregn med en nederbörd överstigande 1 003 mm, är reningsanläggningens kapacitet och lakvattenbassängens volym inte tillräckliga för att begränsa bräddningen till 1 000 m³. Bolaget föreslår därför att om nederbörden under ett år uppgår till över 1 003 mm vid SMHI:s närmaste mätstation, 10506 Norberg, får bräddning av enbart pH-justerat vatten uppgå till högst 1 procent av utsläppet.

Bolaget har beräknat mängdutsläppen för metaller med normalnederbörd som beräkningsgrund. Under ett år med nederbörd överstigande 1 003 mm kan förslaget mängdvillkor inte innehållas. Bolaget föreslår därför att mängdvillkoret utgår under år då nederbörden överstiger 1 003 mm.

Villkor för högsta tillåtna halt i bräddat vatten är inte en lämplig eller möjlig villkorskonstruktion för verksamheten. Bolaget kan inte styra utgående halter i bräddat vatten. Mängden bräddat vatten regleras genom att högst 1 000 m³ vatten (respektive 1 procent av utsläppet vid nederbörd över 1 003 mm) får bräddas årligen. Genom villkor för mängden bräddat vatten blir de utsläpp som inte renas begränsade.

Bolaget vill, i anledning av vad som tidigare framförts i målet betona att månadsmedelvärden inte är en lämplig villkorskonstruktion för verksamheten. Av ingivet underlag framgår driftförutsättningarna för reningsverket. Reningsverket körs intermittent under året och utsläpp till vatten sker under kortare perioder beroende på nederbörds mängden. Vanligtvis körs verket under en veckas tid och under de senaste tre åren har verket körts vid två till åtta tillfällen per år.

Den nya lakvattendammen tas i provdrift från 15 september 2014 för att därefter tas i full drift den 31 december 2014. Förslag på slutliga villkor har baserats på den nya lakvattendammens kapacitet.

Bräddning

Det går inte att undvika bräddning genom att buffra eftersom hanteringen av mängderna är en kombination av dimensioneringen av magasinen och reningsverket. Reningsverket måste klara av topparna vid stora mängder nederbörd. Driftstopp kan sätta stopp för reningsverket och det kan leda till behov av bräddning.

Bolaget överlämnar till domstolen att avgöra om villkoret om 1 procents bräddning kan skärpas. Det bör krävas mycket för en skärpning eftersom bolaget genom prøvotidsförordnandet utgått från att 1 procent får bräddas. När ansökan gjordes hade bolaget för avsikt att bygga en mindre lakvattendamm. Det var domstolen som skrev in 1 procent bräddning i 2007 års deldom. Bolaget uppfattade det som ett krav och byggde därför en större lakvattendamm.

Bemötande av Naturvårdsverket

Naturvårdsverket har missuppfattat villkorsförslaget när det gäller regn över 1003 mm per år. Till grund för villkorsförslaget ligger att 1 procents bräddning blir en liten mängd vid små flöden. Naturvårdsverket skriver "avledande av icke förorenat dagvatten" men allt vatten på deponin är förorenat. Dammkapaciteten behöver inte utökas, anläggningen är dimensionerad för 50-årsregn. Verket föreslår utökning av reningskapaciteten men det finns redan tillstånd för reningsanläggningen och det går därför inte att ställa krav på det i prøvotiden. Angående begränsning av avfall så är det bolagets specialområde att ta hand om detta och

97 procent av avfallet återvinns. Begränsas möjligheten att arbeta med dessa ämnen begränsas bolagets verksamhet. Angående miljö kvalitetsnormer för vatten så överskrider bolaget inte gränsvärdena och det finns ingen risk att utsläppen skulle innebära en lägre statusklass för vattnet. Det är visat att utsläppen av koppar inte bidrar till högre halter i Dammsjön. Kopparhalterna i bolagets utsläpp är lägre än halterna i sjön.

INKOMNA YTTRANDEN – utsläpp till vatten

Naturvårdsverket

Villkor om utsläpp till vatten bör inte utformas så att mängdbegränsning inte gäller vid regn över 1 003 mm per år (s.k. 18-årsregn). Det finns ytterligare åtgärder som bör övervägas, såsom avledande av icke förorenat dagvatten, utökad dammkapacitet och begränsning av avfall med hög lakning av föroreningar såsom kadmium eller molybden. Avseende MKN vatten är det främst Vattenmyndighetens kansli på Länsstyrelsen i Västmanland (Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt) eller Havs- och vattenmyndigheten som bör höras.

Bolaget har angett att reningsanläggningens kapacitet och lakvattenbassängens volym inte är tillräckliga för att begränsa bräddningen till 1 000 m³ vid s.k. 18-årsregn och därför ska mängdvillkor för utsläpp inte gälla vid sådana förhållanden. Naturvårdsverket delar inte slutsatsen att mängdvillkor inte ska gälla vid sådana förhållanden. Det bör utifrån verksamhetens varaktighet finnas beredskap för att hantera variationer i nederbörd som troligtvis uppkommer under perioden. Det finns ett flertal åtgärder som kan vidtas för att minska mängd föroreningar till recipient, exempelvis avledande av icke förorenat dagvatten, utökad dammkapacitet, utökad reningskapacitet och begränsning av avfall med hög lakning av föroreningar såsom kadmium eller molybden.

Bolaget anser att villkor om högsta tillåtna halt i bräddat vatten inte är en lämplig eller möjlig villkorskonstruktion. Naturvårdsverket anser att det väsentliga är att miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten (inkl. maximal tillåten koncentration) inte får överskridas. De erinrar om icke-försämringskravet.

Det är positivt att bolaget ytterligare har utrett verksamhetens påverkan på MKN vatten. Avseende MKN vatten är det främst Vattenmyndighetens kansli på Länsstyrelsen i Västmanland (Vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt) eller Havs- och vattenmyndigheten som bör höras. De ställer sig dock frågande till hur de angivna mätvärdena i Golders PM 2014-04-28 (bilaga 2) används. I PM:n anges t.ex. att bolagets utsläpp inte bedöms ge upphov till en förhöjd kopparhalt i Dammsjön, då denna styrs av tillskott från andra diffusa källor. Det framgår vidare att halterna av koppar i P1 uppgår till 4,23–5,27 µg/l (tabell 1, filtrerat och ofiltrerat). Dessa värden förefaller höga jämfört med de beräknade regionala bakgrundshalter av bl.a. koppar i ytvatten från sjöar, vilka befinner sig inom intervallet 0,24–1,5 µg/l (Herbert, R., Björkvald, L., Wällstedt, T., Johansson, K., 2009, Bakgrundshalter av metaller i svenska inlands- och kustvatten).

Villkoren bör, utöver halt, även begränsas avseende mängd under året. Villkoret om bräddning bör vara oförändrat jämfört med det provisoriska villkoret.

Sedan frågorna om utsläpp till vatten sköts upp under en provotid har miljökvalitetsnormer föreskrivits för den aktuella recipienten. På vilket sätt verksamheten påverkar möjligheten att följa miljökvalitetsnormer för vattenförekomsten förefaller inte ha beaktats i provotidsutredningen. De villkor som nu fastställs för verksamheten bör utformas på så vis att verksamheten inte medverkar till att miljökvalitetsnormer inte följs. Det gäller särskilt när bolaget föreslår generösare villkor för vissa parametrar. Bolaget bör därför redogöra för hur verksamheten påverkar miljökvalitetsnormer för vatten. Redogörelsen bör innehålla följande:

- vilka MKN som har beslutats för vattenförekomsten och när de senast ska följas,
- vilken inverkan verksamheten har på de olika kvalitetsfaktorer/prioriterade ämnen som vattenförekomsten klassificerats utifrån,
- hur verksamheten påverkar möjligheten att följa miljökvalitetsnormer för vattenförekomsten, samt
- vilka åtgärder som planeras för att det ska undvikas att verksamheten medverkar till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs.

Den utredning bolaget redovisat visar inte med tillräcklig säkerhet att MKN för vatten kan efterlevas.

För recipienten är även den totala belastningen av vikt, varför ett villkor bör begränsa såväl halterna som mängderna som årligen får släppas ut.

Bolaget har föreslagit en utökad möjlighet att brädda jämfört med det provisoriska villkoret. Beroende på förutsättningar riskerar bräddningen att utgöra en stor belastning på recipienten. Eftersom förutsättningen gällande bräddning varit känd bör möjligheten att dimensionera anläggningen rätt ha varit stor. Naturvårdsverket anser att bolaget inte på ett övertygande sätt har beskrivit varför det provisoriska villkoret inte är rimligt att uppfylla.

Det behövs ett begränsningsvärde som är baserat på högsta tillåtna halt till recipient och som omfattar bräddning, för att säkerställa att inte akuttoxiska effekter uppstår. Naturvårdsverket vill uppmärksamma vikten av att bräddning och utsläpp till recipient inte för med sig ett överskridande av MKN för maximal tillåten koncentration i vatten. Utöver årlig tillförd mängd föroreningar till recipient är det mest intressant att säkerställa skydd mot akuttoxicitet för recipient och överskridande av MKN för maximal tillåten koncentration i vatten.

Naturvårdsverket kan av underlaget inte utläsa i vilken utsläppspunkt som bolagets värden är uppmätta eller beräknade. Avseende halt i utgående vatten är det utsläppspunkt till recipient som är mest intressant för att förhindra akuttoxiska effekter och att MKN för maximal tillåten koncentration i vatten inte ska överskridas.

Bolaget har räknat på månadsmedelvärden och medelvattenföring, vilket är av underordnad betydelse när det gäller MKN för maximal tillåten koncentration i vatten. Den minsta vattenföringen är mycket mindre och bör ge annat utslag i beräkningar, särskilt om de kan uppstå i samband med maxflöden från reningsverk. Risken är annars att MKN för vatten kan komma att överskridas. Detta kan inte uteslutas, men verket kan inte uttala sig säkert eftersom verket inte har kännedom om maxhalter för exempelvis kadmium då tabell 1 gäller månadsmedel.

Naturvårdsverket noterar att vissa värden för miljö kvalitetsnormerna har ändrats (förändringarna börjar gälla 2015) jämfört med redovisade värden i rapport. Främst värdena för bly och nickel har sänkts (genom direktiv 2013/39/EU).

Bolaget har räknat på ett annat utsläpp än vad man föreslår som villkor när det gäller koppar. Bolaget har räknat på 5 mikrogram per liter i stället för 15 mikrogram per liter och menar då att koncentrationsbidraget från verksamheten är litet i förhållande till de kanadensiska riktvärdena. Naturvårdsverket anser att det är de föreslagna värdena som ska tas in i beräkningarna, då det är de värdena som i så fall kommer att vara de tillåtliga.

När det gäller molybden och barium förefaller av bolaget föreslagna tillåtna värden vara höga. Det finns förhållandevis lite underlag för miljöbedömning.

Havs- och vattenmyndigheten

Förslag på slutliga villkor för utsläpp till vatten av metaller ska även uttryckas på mängdbasis, varvid utsläpp som sker i samband med bräddning ska räknas med. Nivåerna behöver beakta risk för negativ påverkan på kort och lång sikt för de recipienter som berörs och även säkerställa att gällande miljö kvalitetsnormer kan innehållas. God kemisk ytvattenstatus är en miljö kvalitetsnorm av gränsvärdeskaraktär dvs. en gränsvärdesnorm i enlighet med 5 kap. 2 § 1 miljöbalken, och omfattar bl.a. ämnet kadmium.

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Miljö kvalitetsnormer för vatten

När bolaget fick tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet fanns det inga fastställda miljö kvalitetsnormer för vatten. Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt har beslutat om miljö kvalitetsnormer den 16 december 2009. Den vattenförekomst som utgör recipient är Svartån: mellan Långsjön och Dammsjön, med beteckningen SE665908-151506 i VISS.

Länsstyrelsen anser att bolaget ska redovisa om det finns risk för överskridande av gränsvärdesnormer för bly, kadmium och nickel i berörd vattenförekomst. Bolaget ska även redovisa vad bolaget kan göra för att bidra till att klara god ekologisk och god kemisk status i vattenförekomsten.

Påverkan på recipienten

Bolaget bör redogöra för vilken påverkan på recipienten som är att vänta till följd av föreslagna utsläpp till vatten, både kemisk och biologisk påverkan. Bolaget skriver att slutsatserna är att miljökonsekvenserna torde vara ringa vid ett bräddningsflöde av 2 000 m³ enbart pH-behandlat lak-/processvatten per år. Bolaget har inte redogjort för hur de kommit fram till den slutsatsen.

Belastningsutrymmet i Dammsjön är lågt, det är redan dålig ekologisk status på grund av kopparhalterna. Bottenfaunan är kraftigt påverkad, förmodligen på grund av metallerna i sedimenten. Den ekologiska statusen bör inte försämrans av utsläppen.

Förslag till slutliga villkor

Länsstyrelsen har inga synpunkter på bolagets förslag till halter i utgående vatten.

Bolaget har föreslagit att begränsningsvärdet ska beräknas som årsmedelvärde i stället för som tidigare månadsmedelvärde. Förslaget till ändringen medför att en väsentligt högre haltvariation i det utgående vattnet tillåts. Länsstyrelsen kan acceptera haltbegränsningsvärden på årsbasis. Däremot kan halterna för de flesta parametrarna sänkas, se tabell nedan. (De toppar i halt som uppmätts bör kunna undvikas.) Utsläppsvillkoren ska kompletteras med en maximalt tillåten årlig mängd till recipienten. De totala utsläppsmängderna ska räknas om utifrån de lägre årsmedelvärdeshalter som länsstyrelsen föreslår.

Länsstyrelsen ifrågasätter att bolagets beräkning baserats på ett lakvattenflöde på 100 000 m³ per år. Mängden kan möjligen vara rimlig, men i tillståndsansökan beräknas lakvattenmängden till 77 000 m³ under ett år med normal nederbörd. Nederbördsförhållandena kan visserligen förväntas variera kraftigt mellan olika år men det framgår inte med vilken frekvens 100 000 m³ vatten förväntas uppkomma.

Bolaget har föreslagit högre halter än vad som är motiverat utifrån de medelhalter som kan räknas fram och att bolaget bör kunna klara följande halter:

Parameter	Bolagets förslag till halt som årsmedelvärde i µg/l	Länsstyrelsens förslag till halt som årsmedelvärde i µg/l
Krom	15	5
Molybden	300	200
Barium	300	200
Koppar	15	5
Kadmium	0,3	0,2
Nickel	75	75
pH	6–8,5	6–8,5

Bolaget bör även redovisa hur begränsningsvärdesvillkoret ska följas upp, t.ex. hur ofta provtagning ska ske, vilken typ av prov som ska uttas.

Begränsningsvärden ska även fastställas för bly och nickel.

Beräknat vattenflöde

Bolaget redovisar att nya klimatdata medför en större beräknad mängd utsläpp av lakvatten. I tillståndsansökan baserades bolagets beräkning på en årsnederbörd om 762 mm vilket ger en beräknad mängd om 77 000 m³ utsläpp av lakvatten per år. Årsnederbörden anges nu till 824 mm vilket enligt bolaget ger en beräknad mängd om 100 000 m³ utsläpp av lakvatten per år.

Bolaget föreslår begränsningsvärden för årligt utsläpp av sex metaller. Begränsningsvärdena är beräknade utifrån ett utsläpp av 100 000 m³ lakvatten per år.

Ökningen av den beräknade mängden utsläppt lakvatten (+ cirka 30 procent) är betydligt större än ökningen av nederbörden (+ cirka 8 procent). Viss del av den tillkommande nederbörden kommer dessutom att avdunsta och inte bidra till någon ökning av lakvattenmängden.

Bolaget bör redovisa hur den utsläppta mängden lakvatten har beräknats.

Bräddning

Bolaget yrkar att bräddning ska få ske med upp till 1 000 m³ per år. I de fall årsmedelbörden uppgår till mer än 1 003 mm yrkar bolaget att bräddningen ska få uppgå till 1 procent samt att begränsningsvärden för årlig utsläppt mängd av metaller inte ska gälla.

Bolaget uppger att reningsanläggningen kommer att utnyttjas kampanjvis under en begränsad tid av året. Av det drar länsstyrelsen slutsatsen att det är dimensioneringen av lakvattendammen som är avgörande för hur mycket vatten som måste bräddas förbi reningsanläggningen.

Länsstyrelsen anser att lakvattendammen ska dimensioneras så att bräddning kan undvikas.

I det fall mark- och miljödomstolen medger bräddning anser länsstyrelsen att bräddning ska få ske med maximalt 1 procent av den utsläppta vattenmängden per år i likhet med vad som angavs som en förutsättning för prøvotidsutredningen (U 1). Länsstyrelsen anser att de begränsningsvärden som bolaget yrkar på, dels för maximal halt och dels för årlig utsläppt mängd, ska gälla även om årsnederbörden uppgår till mer än 1 003 mm. Vid stora nederbördsmängder kommer innehållet av föroreningar i lakvattnet sannolikt att spädas ut.

Kontroll av föreslaget villkor

Bolaget föreslår begränsningsvärden för utsläpp av metaller, dels för årsmedelvärdet av maximal halt (µ/l) och dels för årligt utsläpp av total mängd (kg).

Länsstyrelsen anser att det, enligt gällande praxis, ska anges i villkoret hur kontrollen av begränsningsvärdena ska ske. Bolaget bör därför lämna förslag på hur villkoret ska kontrolleras.

Utsläpp av koppar

Koppar räknas som ett särskilt förorenande ämne (SFÄ) inom vattenförvaltningen. Havs- och vattenmyndigheten har gjort en skrivelse den 27 september 2013 till de fem vattenmyndigheterna med "Rekommendationer angående klassgränser för Särskilda Förorenande Ämnen och expertbedömning vid kemisk status". Skrivelsen är en vägledning vid den statusklassning som genomfördes 2013. Havs- och vattenmyndigheten har för avsikt att remittera och uppdatera föreskriften om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2013:19) under 2014. Avsikten är att fastställa klassgränser för SFÄ.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens rekommendationer är klassgränsen mellan god och måttlig status för koppar 4 µg/l. Resultaten från ytvattenanalyserna i Dammsjön visar på att halten i vattnet i Dammsjön ligger runt detta gränsvärde. Redan i dag är koppar klassat till måttlig status i vattenförekomsten. Klassningen baserar sig på de höga halterna koppar i sedimenten. I och med detta finns det behov av att sänka kopparhalterna i Dammsjön, för att uppnå miljö kvalitetsnormen för god ekologisk status. Länsstyrelsen ifrågasätter därför bolagets bedömning att Harscos utsläpp inte bidrar till en förhöjd kopparhalt i Dammsjön.

Västmanland-Dalarna miljö- och byggnadsnämnd

Nämnden tillstyrker

- att den inlämnade provotidsredovisningen är tillräcklig för att fastställa villkor för utsläppen av vatten från deponeringsanläggningen,
- att bolagets förslag till villkor för utsläpp av metaller till vatten (årsmedelvärde) är acceptabelt, och
- att bolagets förslag på bräddning av enbart pH-justerat vatten får ske till 2 % av utsläppet.

Nämnden avstyrker

- bolagets förslag på att bräddning av enbart pH-justerat vatten får ske med högst 2 000 m³/år.

Nämnden yrkar följande ändringar av bolagets yrkande eller förslag till villkor för verksamheten.

- Bräddning av enbart pH-justerat vatten får ske med högst 1 000 m³/år.
- Utsläpp av metaller till vatten får som begränsningsvärde för år uppgå till högst de i följande tabell angivna värdena.

Parameter	Begränsningsvärde kg/år
Krom	1,5
Molybden	30,1
Koppar	1,5
Kadmium	0,03
Barium	30,4

Villkor för utsläpp av föroreningar

Nämnden har inget att invända mot att villkoret för utsläpp av föroreningar blir årsmedelvärde i stället för månadsmedelvärde. Nämnden har förståelse för att det kan förekomma variationer av utsläppen p.g.a. av olika typer av inkommande slagg och väderförhållanden.

Nämnden anser att villkor för utsläpp till vatten ska bestå av ett halt- och ett mängdvillkor. Utan ett mängdvillkor eller flödesbegränsning blir ett haltvillkor verkningslöst. Nämnden har som underlag för framtagning av mängdvillkor räknat på 99 000 m³/år renat vatten och 1 000 m³/år bräddat vatten.

Verksamheten vid Harsco medför utsläpp av metaller nedströms verksamheten. Vid kontroll i databasen VISS (VattenInformationSystem Sverige) kan nämnden konstatera att länsstyrelsen angett följande för vattenförekomsten Svartån (mellan Långsjön och Dammsjön): "Vattenförekomsten bedöms ligga i riskzonen att inte klara kravet på god kemisk status till år 2015. Anledningen kan vara uppmätta halter av prioriterade ämnen, förorenade sediment eller punktkällor." Miljöenheten anser därför att ett villkor för utsläpp av metaller ska innehålla både halt- och mängdvillkor för att det ska finnas ett incitament för bolaget att släppa ut mindre totalmängd, samt att villkoren för bräddning inte ska vara generösare än prøvotidsvillkoren.

Bräddning

Nämnden anser att bräddning av enbart pH-justerat vatten får ske till 2 % av utsläppet, men med en årlig begränsning av högst 1 000 m³. Det är viktigt att bolaget begränsar mängden orenat vatten till recipient.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Norbergs kommun har avstått från att yttra sig.

BOLAGETS PRÖVOTIDSREDOVISNING – ekonomisk säkerhet

Yrkande

Bolaget har yrkat att prøvotiden avslutas och föreslagit följande slutliga villkor för säkerhet för deponi.

Harsco Metals Sweden AB ska som säkerhet för den nya deponin etapp 1 ställa 43,9 Mkr i form av bankgaranti.

På motsvarande sätt ska säkerhet ställas innan tillståndet till var och en av de följande etapperna tas i anspråk med följande belopp.

- För etapp 3: 9,1 Mkr
- För etapp 5: 12,8 Mkr
- För etapp 8: 6,5 Mkr

I takt med att deponin sluttäcks och sluttäckningen godkänts av tillsynsmyndigheten ska säkerheten minskas så att den motsvarar kvarstående efterbehandlingskostnader.

Bolaget yrkar att frågan om att sätta ner säkerhetsbeloppen ska delegeras till tillsynsmyndigheten (sådan delegation finns i 2007 års deldom).

Utveckling av talan

Bolagets yrkande innebär att slutliga villkor meddelas beträffande den nya deponins samtliga etapper.

Det slutliga valet av material i sluttäckningskonstruktionens ingående skikt samt utformningen av kontrollprogrammet för efterbehandlingsfasen kan inte fastslås förrän i ett senare skede och föreslås ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

I ansökan har utbyggnaden angetts ske i åtta etapper (domen sidan 12). Enligt nuvarande planering kommer dock utbyggnaden att ske i fyra etapper, nämligen etapp 1, etapp 3 som motsvarar etapperna 2 och 3, etapp 5 som motsvarar etapperna 4 och 5 samt etapp 8 som motsvarar etapperna 6, 7 och 8. Etapp 1 får som nämnts en areal av cirka 10 hektar. Övriga etapper får en areal av cirka 9,9 hektar i etapp 3, cirka 5,5 hektar i etapp 5 och cirka 2,8 hektar i etapp 8.

Den ekonomiska säkerhetens storlek kan utifrån bifogat underlag formuleras som $S = Sk + EBk$. I formuleringen står Sk för sluttäckningskostnad och EBk för summan av den eventuella engångskostnad (utöver sluttäckningskostnaden) som uppkommer i direkt anslutning till att deponin stängs och den årliga kostnad som uppkommer för kontroll och lakvattenhantering under trettio år därefter. I detta fall motsvarar Sk huvudrubrikerna "sluttäckningskonstruktion" och "projektering, byggläggning och kontroll" medan EBk motsvarar "aktiviteter under efterbehandlingsfasen".

Säkerheten för etapp 1 har beräknats utifrån en kostnad för efterbehandling, enligt formeln som redovisas ovan, om 300 kr/m². Kostnaden per m² för efterbehandling av återstående etapper bedöms till samma belopp. Det innebär att kostnaden för efterbehandling av etapperna 3, 5 och 8 kan beräknas enligt följande:

- Etapp 3: 99 000 m² x 300 kr = 29,7 Mkr
- Etapp 5: 55 000 m² x 300 kr = 16,5 Mkr
- Etapp 8: 28 000 m² x 300 kr = 8,4 Mkr

Det finns inte något krav på att den ekonomiska säkerheten ska täcka det totala efterbehandlingsbehovet redan när verksamheten startas, varför säkerheten kan ställas successivt allt eftersom efterbehandlingsbehov uppkommer. Hänsyn tas till hur den aktivt använda deponiytan förändras så att säkerheten vid varje tidpunkt under deponins livslängd täcker återstående efterbehandlingsbehov. När ytterligare deponiyta behöver tas i anspråk ska säkerheten justeras så att den även avser sluttäckning av den tillkommande ytan. Samtidigt ska även den ställda säkerheten minskas om delar av den tidigare ianspråktagna ytan har sluttäckts.

Säkerheten bör reduceras i takt med att sluttäckning sker, varvid avräkning bör kunna ske med cirka 3 Mkr per sluttäckt hektar deponeringsyta. Eventuell resterande säkerhet ska återgå till bolaget när tillsynsmyndigheten slutligen godkänt avslutningsåtgärderna.

Bolaget uppfattar miljödomstolens dom så att den ger bolaget tillstånd till den nuvarande deponin med ökad totalvolym samt till nya etapper 1-8 i enlighet med domsbilagorna 2-4 i domen.

Bolaget har i ett senare yttrande anfört bl.a. följande.

I bemötandet hänvisar bolaget i fråga om beräkningsgrunder m.m. till en PM upprättad av Citres.

Reviderade arealuppgifter m.m.

Bolaget justerar de arealuppgifter som lämnats i bolagets yttrande 2013-08-14 avseende etapperna 1 och 3. Bakgrunden till justeringen är följande.

Bolaget fick från anlita projektör i början av 2013 en beräkning av ytan för etapp 1 på den nya deponin. Ytan angavs till 10 ha och denna yta redovisades till mark- och miljödomstolen.

I samband med genomgång av underlagen i arbetet med denna skrift begärde bolaget en uppdatering av deponiytan från projektören varvid det visade sig att ytan för etapp 1 hade reviderats till cirka 16 ha.

Orsaken till skillnaden mot tidigare redovisade uppgifter är dels att deponin under detaljprojekteringen 2013 har breddats något i sin västra del vilket har bidragit till ytterligare cirka 3 ha jämfört med projektörens ursprungliga beräkning, dels att en yta på cirka 3 ha inte kommit med i beräkningen då denna utgör en del av befintlig deponi, dvs. där den nya deponin ansluter mot befintlig deponis dammvallar.

I inlämnad miljökonsekvensbeskrivning och i tillståndet för verksamheten från 2007-03-22 har principiellt utseendet på den nya deponin redovisats i ett antal etapper, se t.ex. domsbilaga 2 där etapp 1 (etapp A) redovisas. Där framgår det att den nya deponin täcker delar av befintlig deponis område.

Enligt tillståndet utgör etapp 1 cirka 16 ha och miljöpåverkan är även baserad på detta. Nu redovisad yta för etapp 1 (16 ha) har alltså redan bedömts och det är ingen förändring av miljöpåverkan jämfört redovisningen i inlämnad miljökonsekvensbeskrivning.

Den totala ytan för den nya deponi, cirka 28 ha, förändras inte utan det är endast etapp 1 och etapp 3 som förändras.

När det gäller kostnaden för respektive etapp har bolaget i yttrande 2013-08-14 framställt ett yrkande avseende säkerhetens storlek för de olika etapperna. Bolaget har nu uppmärksammat att denna beräkning var alltför schematisk och reviderar beloppen i villkorsförslaget i enlighet med redovisade beräkningar. Den formel som användes i yttrande 2013-08-14 innebar att kostnaden för samtliga etapper blev densamma per m². Detta beräkningssätt är inte korrekt eftersom vissa kostnader inte är relaterade till deponins yta. Vissa kostnader belastar i huvudsak den första etappen, varför kostnaden per kvadratmeter blir störst för etapp 1.

I anledning av ovanstående revideras yrkandet avseende säkerhetens storlek, se nedan under bolagets förslag till villkor.

Säkerhetsbeloppets storlek

Vad gäller säkerhetsbeloppets storlek anser länsstyrelsen att det av bolaget föreslagna beloppet förefaller vara lågt. Länsstyrelsen hänvisar till siffror presenterade i ett dokument från 2004 på Naturvårdsverkets hemsida. Bolaget vill här påpeka att refererade dokument inte utgör en vägledning utan en rapport upprättad för Naturvårdsverkets räkning av ett konsultföretag.

Det underlag bolaget använt för beräkning av säkerhetens storlek baseras på verkliga priser för nyligen utförda sluttäcknings- och efterbehandlingsentreprenader, se Citres PM. Bolagets uppfattning är att redovisade kostnader ger ett betydligt mer rättvisande underlag för sluttäckningskostnader än de stora kostnadsspann som återfinns i den av länsstyrelsen åberopade rapporten.

Länsstyrelsen anser vidare att säkerheten ska indexuppräknas vart femte år. Som framgår av Citres PM är kostnadstrenden för sluttäckningar under senare år nedåtgående, eftersom kunskaperna och teknikerna inom detta område förbättras och entreprenaderna därmed också utförs mer effektivt. Bolaget anser därmed att någon indexuppräkning av säkerheten inte erfordras.

Tillägg i villkor avseende godkännande av säkerhet m.m.

Länsstyrelsen anser att villkoret avseende ekonomisk säkerhet bör kompletteras enligt följande.

"Den ekonomiska säkerheten ska ges in till och godkännas av Mark- och miljödomstolen innan tillståndet får tas i anspråk för respektive etapp (1-8) vid den nya

deponin. Vid byte av verksamhetsutövare ska säkerheten förnyas innan verksamheten får fortsätta."

Bolaget accepterar det föreslagna tillägget men anser att första meningen i huvudsak redan framgår av 16 kap. 3 § miljöbalken, varför tillägget i andra meningen torde vara tillräckligt. Om domstolen anser att första meningen är erforderlig bör "respektive etapp (1–8)" ersättas med "respektive etapp (1, 3, 5 och 8)".

INKOMNA YTTRANDEN – ekonomisk säkerhet

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket framhåller att även även lagrade mängder farligt avfall bör beaktas vid bestämmande av ekonomisk säkerhet (jämför MÖD 2011:5) men avstår i övrigt från att lämna synpunkter.

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelsen har följande synpunkter på godkännande och hantering av den ekonomiska säkerheten.

Bolagets förslag till slutligt villkor bör kompletteras med följande krav.

Den ekonomiska säkerheten ska ges in till och godkännas av mark- och miljödomstolen innan tillståndet får tas i anspråk för respektive etapp (1–8) vid den nya deponin. Vid byte av verksamhetsutövare ska säkerheten förnyas innan verksamheten får fortsätta.

Mark- och miljödomstolen bör i samband med godkännande av säkerheten förordna att säkerheten ska förvaras av Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Detta förfaringsätt tillämpas av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer och förordas för att få en enhetlig hantering oberoende av hos vilken myndighet prövningen sker.

Länsstyrelsen har följande synpunkter på säkerhetsbeloppets storlek.

Det föreslagna beloppet bör indexuppräknas efter konsumentprisindex vart femte år. Det föreslagna villkoret bör därför kompletteras med följande krav.

Säkerheten ska vart femte år indexuppräknas efter konsumentprisindex med basåret 2013.

Bolaget beräknar att kostnaden för sluttäckning och efterbehandling uppgår till 300 kr/m². Enligt vägledning på Naturvårdsverkets hemsida, rapporten "Ekonomisk säkerhet vid deponering" 2004-12-30, beräknas kostnaden för sluttäckning av en deponi för farligt avfall uppgå till 345–655 kr/m² och kostnaden för sluttäckning av en deponi för icke-farligt avfall beräknas uppgå till 278–525 kr/m².

Bolagets deponi klassas som en deponi för icke-farligt avfall. För deponier för icke-farligt avfall gäller ett generellt krav på genomsläpplighet genom deponins sluttäckning om maximalt 50 mm/m² och år. Motsvarande krav för deponier för farligt avfall är maximalt 5 mm/m² och år. Mark- och miljödomstolen skärpte i deldom 2007-03-22 kraven på genomsläpplighet för den aktuella deponin till högst 15 mm per år och m² (villkor 7). Skälet till det skärpta kravet på sluttäckning var att bolaget samtidigt medgavs undantag från de generella kraven som finns på geologisk barriär och botten tätning för deponier. Kostnaden för sluttäckning av bolagets deponi ska således, i Naturvårdsverkets vägledning, i första hand jämföras med kostnaden för sluttäckning av en deponi för farligt avfall. Länsstyrelsen konstaterar att det belopp som bolaget föreslår förefaller vara lågt i förhållande till vägledningen.

Säkerhetsbeloppets storlek

Som grund för beräkning av den ekonomiska säkerhetens storlek redovisar bolaget bl.a. hur sluttäckningen kommer att utformas.

Länsstyrelsen har i tidigare yttrande konstaterat att det belopp (kronor/m²) som bolaget anger som kostnad för efterbehandling förefaller vara lågt i förhållande till Naturvårdsverkets vägledning. Bolaget bemöter länsstyrelsens konstaterande med bl.a. att Naturvårdsverkets uppgifter är gamla och att kostnaderna för sluttäckning är nedåtgående.

Bolagets deponi klassas som en deponi för icke-farligt avfall. För deponier för icke-farligt avfall gäller enligt förordningen (2001:512) om deponering av avfall att allt lakvatten efter driftfasen och ej uppsamlat lakvatten under driftfasen ska passera genom en geologisk barriär. Transporttiden för lakvattnet genom barriären får inte vara kortare än 50 år. Vidare gäller att en deponi för icke-farligt avfall ska vara försedd med en botten tätning, ett dränerande materialskikt som är minst 0,5 meter tjockt och ett uppsamlingsystem för lakvatten. Tätningen, materialskiktet och uppsamlingsystemet ska konstrueras så att lakvatten inte läcker med mer än 50 liter per m² och år.

Vid sluttäckningen av deponier för icke-farligt avfall gäller ett generellt krav på maximal genomsläpplighet genom deponins sluttäckning om 50 mm per m² och år. Motsvarande krav för deponier för farligt avfall är maximalt 5 mm per m² och år. För bolagets deponi har mark- och miljödomstolen medgett undantag från ovanstående krav vad gäller geologisk barriär och botten tätning. Som skäl anger domstolen bl.a. att den bedömer att det, vid bolagets deponi, ändå kommer att ske en tillfredsställande uppsamling av lakvatten under större delen av deponiernas aktiva och passiva fas. Mark- och miljödomstolen anger också att det vid ett undantag är nödvändigt att kräva en utformning av tätskiktet motsvarande genomsläppligheten <15 mm/år och m² vilket mark- och miljödomstolen har fastställt i villkor (nr 7).

Sluttäckningen ska fungera under många år efter att deponin har avslutats och kravet på beständighet är därför stort. Länsstyrelsen är tveksam till om bolagets förslag på utformning av sluttäckningen uppfyller kravet på max genomsläpplighet om <15 mm/år under hela den tidsrymd som sluttäckningen ska fungera. Bolaget anser att enbart bentonitduk i tätskiktet är tillräckligt. Bolaget föreslår dessutom att en s.k. dräneringsmatta ska användas i stället för ett traditionellt dräneringslager av sand/grus. Länsstyrelsen är tveksam till om bolagets förslag på utformning uppfyller de krav som bör ställas på sluttäckningens beständighet. För att förlänga hållbarheten på tätskiktet kan det t.ex. vara nödvändigt att komplettera bentonitmattan med ett syntetiskt geomembran. Dräneringsmattans beständighet kan även ifrågasättas. Större krav på beständighet innebär sannolikt högre kostnader vid sluttäckningen av deponin.

Ekonomisk säkerhet för etapp 3, 5 och 8

Bolaget yrkar att den ekonomiska säkerhetens storlek ska fastställas även för de framtida etapperna 3, 5 och 8.

Länsstyrelsen anser att storleken på den ekonomiska säkerheten för etapperna 3, 5 och 8 ska prövas av mark- och miljödomstolen vid den tidpunkt etapperna ska tas i anspråk.

Godkännande och hantering av den ekonomiska säkerheten

Länsstyrelsen vidhåller att villkoret bör kompletteras med följande krav.

"Den ekonomiska säkerheten ska ges in till och godkännas av mark- och miljödomstolen innan tillståndet får tas i anspråk för respektive etapp (1, 3, 5 och 8) vid den nya deponin. Vid byte av verksamhetsutövare ska säkerheten förnyas innan verksamheten får fortsätta."

Länsstyrelsen anser också att mark- och miljödomstolen, i samband med godkännande av säkerheten, bör förordna att säkerheten ska förvaras av Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Bolaget yrkar som villkor att "i takt med att deponin sluttäcks och sluttäckningen godkänts av tillsynsmyndigheten ska säkerheten minskas så att den motsvarar kvarstående efterbehandlingskostnader". Länsstyrelsen anser att villkoret bör omformuleras på så sätt att ordet ska byts ut till "får efter ansökan hos mark- och miljödomstolen".

Västmanland-Dalarna miljö- och byggnadsnämnd

Nämnden tillstyrker

- fastställande av säkerheten,
- att provotiden kan avslutas, och
- föreslaget villkor.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling med syn i målet.

Mark- och miljödomstolen finner inledningsvis att bolaget har genomfört de utredningar som följer av prøvotidsförordnandena U1 och U2 i 2007 års dom. Med beaktande av de synpunkter som lämnats på bolagets redovisning anser domstolen att det finns förutsättningar att avsluta prøvotiden och besluta slutliga villkor för både utsläpp till vatten och ekonomisk säkerhet för deponin.

Utsläpp till vatten

Mark- och miljödomstolen har vid prövningen av slutliga villkor för utsläpp till vatten att ta ställning till bl.a. om det utöver ett haltvillkor behövs även ett mängdvillkor och vad som ska gälla i fråga om bräddning.

Bräddning

I en bestämmelse som hör till prøvotidsförordnandet i 2007 års deldom anges att bräddning får ske med högst 1 procent av den utsläppta vattenmängden per år. Mark- och miljödomstolen konstaterar att det utifrån reningsverkets och övriga anläggningars kapacitet och utformning i och för sig kan ifrågasättas om bolaget har behov av att kunna brädda 1 procent av utsläppt mängd per år. Den utredning bolaget ålades att genomföra under prøvotiden kan dock inte anses ha omfattat frågan om det är möjligt att begränsa bräddning av lakvatten. Bolaget har också vid huvudförhandlingen förklarat att det snarare har uppfattat bestämmelsen om högst 1 procents bräddning som ett krav på bolaget och att det har utgått från detta krav vid utformningen av anläggningen, bl.a. genom att göra den nya lakvattendammen större än som tidigare planerats.

Med hänsyn till hur prøvotidsförordnandet har utformats anser mark- och miljödomstolen att det, mot bolagets vilja, inte bör bestämmas ett slutligt villkor som innebär en skärpning i fråga om bräddning av utsläppt vatten.

Bolaget har dock i fråga om bräddning av enbart pH-justerat vatten föreslagit ett något mildare villkor än vad som anges i prøvotidsförordnandet. Bolaget vill ha möjlighet att varje år brädda högst 1 000 m³ per år, oavsett hur mycket förorenat vatten som behandlas i reningsverket under det året. Detta avviker från prøvotidsförordnandet i fall då mängden vatten som renas från metaller i reningsverket understiger 99 000 m³, eftersom mängden bräddat vatten då skulle överstiga 1 procent av den totala mängden utsläpp från reningsverket under ett år.

Naturvårdsverket och länsstyrelsen har invänt mot bolagets förslag till ett något mildare villkor jämfört med prøvotidsförordnandet.

Enligt mark- och miljödomstolens mening är det möjligt för bolaget att följa ett villkor som begränsar bräddning till högst 1 procent av utsläppt mängd per år. Det nya reningsverket har en betydande kapacitet eftersom det dimensionerats för att

I rättsfallet MÖD 2010:27 prövade Miljööverdomstolen frågor om säkerhet för tillstånd till täktverksamhet med en tillståndstid om cirka 20 år. Miljööverdomstolen bedömde att en indexuppräknings skulle göras av säkerhetsbeloppet och att det inte var tillräckligt att göra en indexuppräknings fram till tidpunkten då tillstånd meddelas. Miljööverdomstolen fann att tillståndstidens hela längd bör vara utgångspunkten för en indexuppräknings.

Sammanfattning av bolagets talan och remissmyndigheternas inställning

Av den utredning bolaget lagt fram om ekonomisk säkerhet för den nya deponin framgår bl.a. följande. Den totala ytan för deponin är cirka 28 hektar. De ytor som omfattas av respektive etapp och de säkerhetsbelopp som föreslås är följande.

	<i>Yta</i>	<i>Säkerhetsbelopp</i>
Etapp 1	16 hektar	43,9 miljoner kr
Etapp 3	3,9 hektar	9,1 miljoner kr
Etapp 5	5,5 hektar	12,8 miljoner kr
Etapp 8	2,8 hektar	6,5 miljoner kr

Remissmyndigheterna har inte invänt mot de av bolaget föreslagna säkerhetsbeloppen för etapp 1, 3, 5 och 8 i den nya deponin.

Länsstyrelsen har ansett att det i villkoren ska anges att säkerheten vart femte år ska indexuppräknas efter konsumentprisindex med basåret 2013.

Bolaget har motsatt sig att säkerhetsbeloppen indexuppräknas enligt konsumentprisindex. Bolaget har gjort gällande att kostnadstrenden för sluttäckningar under senare år är nedåtgående, eftersom kunskaperna och teknikerna inom detta område förbättras och entreprenaderna därmed också utförs mer effektivt. Enligt bolaget finns det redan en betydande marginal i de uppskattade kostnaderna.

I den PM från Citres som bolaget gett in anges vidare bl.a. följande. Kostnadsuppskattningen bygger på verklighetsbaserade kostnader för entreprenader som pågår eller nyligen utförts. I de använda priserna ingår entreprenörernas påslag och vinstmarginal. Konkurrensen inom entreprenadområdet ökar. Även material för sluttäckning vidareutvecklas och effektiviseras. Den sluttäckningskonstruktion bolagets beräkning bygger på uppfyller det gällande funktionskravet med mycket god marginal. Vid beräkning av kostnaden för den första huvudposten, sluttäckning, har etappens storlek antagits vara 10 procent större än den verkliga. Det innebär att kostnaden för sluttäckning är överskattad och därmed finns det en inneboende marginal i den redovisade säkerhetens storlek.

Mark- och miljödomstolens överväganden

Mark- och miljödomstolen konstaterar att remissmyndigheterna inte har invänt mot de av bolaget föreslagna säkerhetsbeloppen. Det är däremot tvistigt om beloppen ska indexuppräknas.

Bolaget har uppgett att det vid beräkning av kostnaden för sluttäckning av etapp 1 utgått från att etappens storlek är 10 procent större än den verkliga. Bolaget har i en bilaga till en PM från Citres redovisat hur kostnaderna för sluttäckning av etapp 1 har beräknats. Av denna framgår att bolaget för flertalet poster i etapp 1 har utgått från en yta om 176 000 m² i stället för den tillståndsgivna ytan om 160 000 m² (16 hektar).

Enligt mark- och miljödomstolens mening finns det grund för bolagets påstående att kostnaden för sluttäckning av etapp 1 har beräknats utifrån en 10 procent större yta än den verkliga, i vart fall beträffande flertalet poster i beräkningen. Bolaget har i första hand anfört detta som skäl för att säkerhetsbeloppen inte ska indexuppräknas.

Mark- och miljödomstolens dom ska i fråga om både säkerhetsbeloppens storlek och indexuppräkning stämma överens med lag och gällande praxis. Om säkerhetsbeloppen är korrekt beräknade och indexuppräkning görs enligt praxis kan säkerheten tillgodose det vid varje tid aktuella behovet av säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken. Domstolen behandlar först frågan om säkerhetsbeloppens storlek och därefter frågan om indexuppräkning.

Bolaget har i fråga om säkerhetsbeloppet för etapp 1 i själva verket anfört skäl för att det yrkade säkerhetsbeloppet är knappt 10 procent högre än vad som behövs. Enligt mark- och miljödomstolens mening saknas det anledning att kräva en större säkerhet än vad som motiveras av den tillståndsgivna verksamheten. Säkerhetsbeloppet för etapp 1 bör därför sättas ned något. Efter omräkning av flertalet poster avseende etapp 1 bör beloppet bestämmas till 40,4 miljoner kr i stället för yrkade 43,9 miljoner kr.

Säkerhetsbeloppen för etapp 3, 5 och 8 bör bestämmas enligt vad bolaget yrkat.

Enligt Miljööverdomstolens avgörande i MÖD 2010:27 ska ett säkerhetsbelopp indexuppräknas med utgångspunkt från tillståndstidens hela längd. Detta rättsfall gällde en säkerhet i form av ett engångsbelopp. Enligt mark- och miljödomstolens mening finns det inga principiella skäl för att ha en annan syn på säkerhet som ställs etappvis enligt en plan.

Bolaget har inte gett in något närmare underlag som ger stöd för påståendet att kostnadstrenden inom efterbehandlingsområdet är nedåtgående. Mark- och miljödomstolen finner därför att det som anförts i den delen inte utgör skäl att frångå gällande praxis om indexuppräkning. Det har inte heller i övrigt framkommit några omständigheter som ger stöd för att de angivna säkerhetsbeloppen inte ska indexuppräknas. Utgångspunkten för prövningen är att en ekonomisk säkerhet ska motsvara kostnaderna för det avhjälpande och andra återställningsåtgärder som kan bli följden av den bedrivna verksamheten. Sådana åtgärder kan komma att aktualiseras först om ett stort antal år.

Mark- och miljödomstolen finner därför att de yrkade säkerhetsbeloppen ska indexuppräknas i huvudsak enligt vad länsstyrelsen föreslagit, dvs. vart femte år. Uppräkningen bör ske efter konsumentprisindex med basåret 2014.

Det har inte framkommit skäl att frånga bolagets förslag att säkerheten ska ställas i form av bankgaranti.

I takt med att deponin sluttäcks och sluttäckningen godkänts av tillsynsmyndigheten bör säkerheten kunna minskas så att den motsvarar kvarstående efterbehandlingskostnader. En bestämmelse om detta bör också tas in i domslutet. Bolaget har uppgett att en sluttäckning kommer att bli aktuell först i samband med att bolaget avslutar verksamheten avseende hela den nya deponin.

Delegation

Mark- och miljödomstolens dom innebär att det slutligt bestäms vilken slags säkerhet som ska ställas, vilka säkerhetsbelopp som gäller för respektive etapp och hur beloppen ska indexuppräknas.

Enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken får mark- och miljödomstolen överlåta åt en tillsynsmyndighet att besluta villkor av mindre betydelse.

Mark- och miljödomstolen finner det lämpligt att överlåta till tillsynsmyndigheten att, efter ansökan av bolaget, besluta om minskning av säkerhet för den nya deponin i takt med att deponin sluttäcks och sluttäckningen godkänts av tillsynsmyndigheten. Det är samtidigt lämpligt att överlåta till tillsynsmyndigheten att pröva ställd säkerhet för den nya deponin.

I slutliga villkor bör också anges att säkerheten ska förvaras hos länsstyrelsen.

Genom denna dom avgörs de kvarstående frågorna i detta mål, som därmed ska avslutas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 29 juli 2014.

Anders Lillienau

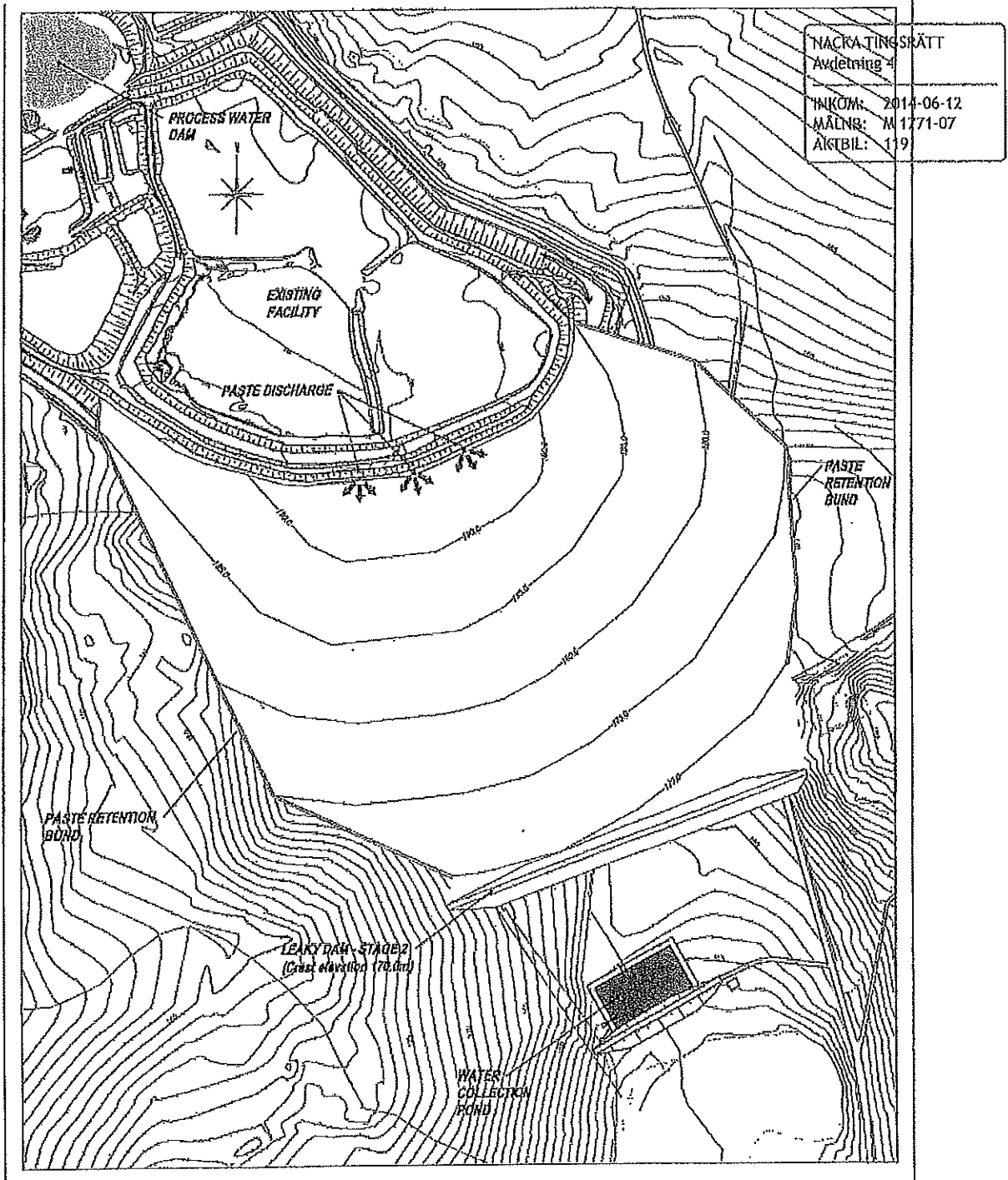
Jan-Olof Arvidsson

I avgörandet har deltagit rådmannen Anders Lillienau, tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson samt de särskilda ledamöterna Kerstin Kvarnström och Richard Almgren.

Ny deponi Kallmorberget - Etapp 3

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.